

Posudek na diplomovou práci

Název DP: Babice 1951 – případová studie

Autorka práce: Mgr. Karolína Stonjeková

Obor: Historická sociologie,

FHS UK Praha

Studentka se ve své závěrečné práci věnuje událostem, které se odehrály v obci Babice na Třebíčsku před více než 60 lety, resp. jak v úvodu své práce uvádí: „Tato práce, jejíž název zní *Babice 1951 – případová studie* se bude zabývat právě jedním z největších soudních procesů historie komunistické justice. (...) pokud o babickém procesu hovoříme v singuláru, jedná se o jisté zjednodušení. De facto totiž šlo o celou sérii soudních procesů, jejichž konečným výsledkem bylo odsouzení celkem deseti osob k trestu smrti, a dalších více než devadesáti osob, k různým trestům odnětí svobody, v úhrnné výši 1375 let.“ V posudku nezmiňuji podrobně strukturu práce, neboť předpokládám, že to v rámci obhajoby provede sama studentka. Věnuji se zde pouze některým z mého pohledu sporným („problematickým“) momentům práce.

Studentka ve své práci zvolila postup případové studie. Ta by, podle některých vymezení (srov. Flyvbjerg 2011), měla reprezentovat intenzivní analýzu jednotky, za níž může být zvoleno, v našem případě ze sociální reality, cokoli (jednotlivec, komunita, historická událost apod.). Zvolená jednotka by měla být studována v relaci k jejímu prostředí a s ohledem na její vývoj v čase. V tomto smyslu autorka práce danému vymezení dostala, když se v její první polovině věnuje dost zevrubně popisu hlavní události na základě historických pramenů a zjištěných skutečností a v její druhé polovině ji mapuje na základě biografí stále ještě žijících osob perzekuovaných následkem této události (zejména příbuzných některých z hlavních aktérů a jednoho z kněží). Třebaže případová studie má být detailní, komplexní, má jít do hloubky, neznamená to, že není vymezen sledovaný cíl, není řečeno, proč je vlastně dělána, za jakým účelem. Z toho, co autorka zmiňuje v úvodu celé práce, ani z toho, co dál v práci prezentuje, mi to není zcela zřejmé: Má tato práce doplnit „mezery“ ve znalosti realit? Má být příspěvkem k mapování perzekucí ze strany komunistické moci proti určitým skupinám či vrstvám obyvatelstva v daném historickém období? Anebo autorka ve své práci sledovala zcela jiný cíl – v tom případě jaký?

Na práci oceňuji znalost relevantní historické literatury, z níž autorka hojně cituje, oceňuji i provedení vlastních rozhovorů pro účely této práce. Mám k nim však několik drobných připomínek. Autorka pro mapování událostí v Babicích zvolila polostrukturované biograficky orientované rozhovory s některými z příbuzných či blízkých / známých hlavních aktérů samotné události či bezprostředně následujících perzekucí ze strany komunistického režimu. Autorka začíná rozhovory v zásadě stejnou vstupní otázkou (viz „(Oslovení), když se řekne Babice 1951, co je taková první věc, která se vám vybaví?“ „„Když se řekne „Babice“, co je taková první myšlenka, která se vám vybaví?“), níž však komunikační partneři nedokáží příliš dlouho souvisle mluvit. Mapování jejich vzpomínek a jejich osobní biografie se proto odvíjí od konkrétně formulovaných a kontextově zvolených otázek. Provádění biografických rozhovorů (ať ryze narativní formou anebo formou blízkící se výrazně strukturovanému rozhovoru) je vždy obtížné a vyžaduje určité zkušenosti. Na práci je zřejmé, že autorka se učí zvládat tuto formu (autorka někdy z mého pohledu zbytečně přerušuje vyprávění dané osoby kladením doplňující otázky na úkor jejího volného vyprávění). Čtení rozhovorů alespoň mně

osobně ztěžovalo, že jsem nevěděla (anebo jsem si musela dopočítávat anebo dokonce odhadovat), kolik vlastně mohlo být dané osobě v roce 1951 let, neboť mnohdy není zřejmé, kolik let bylo danému člověku v době konání rozhovoru. Tento údaj mi přijde důležitý, neboť věk může do určité míry indikovat zájem dané osoby o dění kolem ní, vysvětluje její zájem či nezájem o to, co v jejím okolí probíhá. Zarazila mne totiž určitá „neznalost“ ohledně hlavní události u sestry bratří Plichtových (pí Vondráčkové), která však je pochopitelná vzhledem k tomu, že v době hlavní události byla relativně mladá (zřejmě jen kolem 15 let). Mnohé její „vědomosti“ pocházely z jiných zdrojů než jejích vlastních vzpomínek anebo z uchovaných vzpomínek její matky (soudě tak podle rozhovoru s ní). Její vzpomínky ohledně Babic 1951 byly dost mlhavé a překryté následnou životní zkušeností, která se jí dotýkala bezprostředně – její osobní perzekucí ze strany komunistického státu (zejména v prvních letech po odsunu z rodné vesnice). Věk je pak i faktorem, který osvětluje zapomínání dané osoby, jak je tomu v případě pátera Valeriána.

Rozhovory jsou po určité (přípustné) redakci v práci rovněž opublikovány, v závěru práce je pak studentka analyzuje – možná až příliš stručně. V závěru celé práce postrádám kreativnější „výústění“. Autorka shrnuje některé „postřehy“ a příliš je nerozvádí. Možná by mohlo být zajímavé, udělat v rámci rozhovorů životní osu daných komunikačních partnerů, z níž by bylo zřejmé, kde všude a v jakých letech žili i za jakých podmínek.

Přestože jsem doposud zmínila pouze určité nedostatky práce, hodnotím ji v zásadě velmi kladně. Na práci oceňuji především prostudování a využití četných historických pramenů a provedení vlastních náročných rozhovorů, které zachovávají vzpomínky určité skupiny lidí na danou historickou událost a zachycují i jejich následné životní osudy v rámci minulého politického režimu, který je perzekvoval. Jsou v tomto smyslu cenným zdrojem informací o postupech tehdejšího režimu proti skupinám obyvatelstva, který si je nadefinoval jako „nepřátele režimu“.

Celkově hodnotím práci známkou velmi dobře.

V Praze dne 14. 6. 2012

Pozn.:

Flyvbjerg, Bent. 2011. „Case Study“. Pp. 301-316 in K. Benzin, Y. S. Lincoln (eds.). The Sage Handbook of Qualitative Research. 4th Edition. Thousand Oaks, CA: Sage.